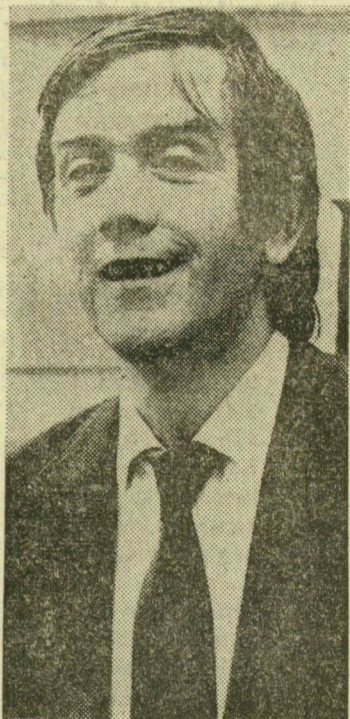

Írók a Tisza táján

Petri Csathó Ferenc

— Gondolatban vagy elvekben?
— Sajnos, csak elvekben.

— Sokat kóboroltál már a tollforgatás, a tömegkommunikáció labirintusában. Voltál újságíró napilapnál, rádiós Szolnokon, és most újra az acélhegyű ördögöt szolgálod, a Délmagyaránál. Mit ad ez az élményvilágodnak?

— Mindent.
— Aki azt mondja, mindent, azt is mondja: semmit.

— A riposzt jó. Csak: nem hitelen. Nekem valóban minden élményemet az jelenti, hogy jelen lehetek a világban. Irhatok róla és a véleményemet figyelembe veszik.

— Műfajonként?
— Te, aki szépirodalmat is írtál, tudhatod, hogy a kifejezési formák között nincs alapkülönbség. Az a lényeg, hogy minél több ember tudjon egy fölkiáltójellel többet. Minden frásztudónak ez a célja, és csak ez lehet a célja.

— Hogy állsz most a költészetrel? Irsz?

— Írok. Nem írok sokat. Csak azokat az élményeim formálom verssé, amelyek versnek valók.

— Ilyen kevés élményed volna?
— Nem. Ilyen kevés versem van.

— Magyarazat?
— Alig kell hozzá. Két hangszert is adatott nekem. A cikk, ami napi 50—55 ezer példányt jelent, és a vers, ami lehet, hogy mélyebben, de csak 4—5 ezret. Én nem tudok meghasadni. Minden szó, amit leírok — nekem felelősség. Nem akarok becsapni senkit, tehát: egyenrangúnak tartom minden lehető megnyilvánulást.

— A vers egyenlő volna a glosszával, de mondhatnám a tudósítást is...?

— Bizonyos szempontból — szerintem — igen.

— Mi a szempont?
— Az egyedül lehetséges.

— És mi az?
— Egy közléseleméleti tétel. Jelestül az: minden információ annyit ér, amennyivel több lesz általa befogadója.

— Neked nagy élmény volt el-menni meg visszajönni. Verseid viszont mindig szegedi talajból visznek. Mit jelent a te szegediséged?

— Szegedet jelenti.
— Ez így túl általános...?

— Mindent. Van a nyelvészetben egy érdekes, vagy legalábbis számomra érdekes fogalom: érvényes forma. Nos, én úgy gondolom, hogy csak itt, ezek között az ismerős kövek között, az ismerős emberekkel beszélgetve vagyok érvényes forma.

— Honnan tudod?
— Mert megpróbáltam.

— Mit?
— Távol élni innen, és rá kellett jönnöm, hogy ez nekem nem megy. És még valami, ami fontos ebből a kalandból, az alapigazság: Szegedről sok ember (művész, író) ment el. Nem hiszem, hogy boldogok lennének olyan közegekben, ami idegen tőlük.

— Boldogság, idegenség...
— Látom, csóvárod a fejed. A boldogság, cáfolj meg ha nem igaz: az itthonlét érzését jelenti az emberben.

— És az idegenség?
— Valami sokkal súlyosabbat. Atéltém, tehát tanúsíthatom is. Azt jelenti, hogy az ember kóborog, bolyong, poroszkál valami idegen helyen, és attól szenved, hogy nem ismerik, meg attól is, hogy nem ismerik meg.

— Fontos dolog ez?
— Nem szeretnék rábeszélni, hogy megpróbáld!

— Meg se kísérelted?
— Nem.
— Beszéljünk ismét a sorozatodról!

— Megnyitottam a múlt. Megvilágosodott előttem a jövő.

— És a jelen?
— Ellentmondásos.

— Miattad?
— Gyanítom, hogy nem.

— Akkor?
— Szeged irodalma ezekben a hetekben, amikor a sorozatot írtam, úgy gondolom: a sarkitottság állapotában volt.

— Sarkitottság... Ravasz szó. Mit értesz ezen?

— Azt, hogy az itt élő írók — tisztelet a kivételnek — sokkal inkább saját magukkal foglalkoznak, mintsem az alkotási folyamattal. Szegeden nem látok elegendő irodalmi pezsgést, nem találok az irodalmi műhelyt.

— Januárban visszajöttél Szegedre...
— Kénytelen voltam rá.

— Ez igen egyszerűen hangzik...
— Már egyszer kérdezted, hogy mit jelent a szegediségem. Most válaszolok pontosan. Aki komolyan veszi az élményvilágát, az soha nem tagadja meg!

— Még mindig nem pontos...
— Az. Ez a város — egyszer már leírtam — messzebből, más-honnan nézvést sokkal több, mint aminőnek itt itélik.

— Bánod, hogy erre Szolnokon jöttél rá?
— Dehogyan. Hiszem, hogy minden embernek egyetlen útja van; az, hogy önmagát megtalálja.

— És?
— Hát persze. Közben lép vargabetűket is az ember.

— Szükségszerű ez?
— Aligha. Inkább: hasznos.

— Elkérteled beszélgetésünk közben a villoni tempót...
— Nem én kerültem el, ő került el engem.

— Tehát?
— Koccintsunk Francois örök életére!

SZ. SIMON ISTVÁN

Szegedi nyár

Irta: Papp Gyula, Szeged megyei város tanácsának elnöke

Szeged és nyár: ikertestvérek a kulturális közgondolkodásban. Nem mintha csupán ünnepi üdülővendégek volnának itt a múzsák, hiszen állandó és folyamatos fedezetet éppen a város kulturális életének mindenkorai gazdagsága ad a nagy nyári rendezvénysorozatnak is. Inkább azért mondjuk ezt az egybetartozást, mert nyarpon mutatjuk föl Szeged kulturális színképét a sok-sokézer vendégseregnek a maga teljességében. Nyáron, amikor sok helyen „szabadságra megy” a művészet, az ismeretterjesztés, meg az igényes szórakozás, Szeged két kézzel kínálja a színházművészet, a zene, a képzőművészet, a folklór, a sport barátságosan összesimuló és változatos választékát, két teljes hónapban át.

Tizenkilenc éve ez már minden nyáron így szokás. Sokszor és sokan meg is kérdezik tőlünk: nem fárad és nem unja meg el a város? S mi ugyanennyi esztendő bizonyítékaival igazolhatjuk: nem. Mert bár rengeteg tervezetést, törődést, szervezést, anyagi és szellemi erőt követel Szegedtől a nagy nyári vállalkozás, az eredményei, a kamatai meghaladják a befektetést. Szeged szellemi és művészeti életének kisugárzó ereje ebben a két hónapban különösen erős, hatótávolsága egyre nagyobb. Idegenforgalmának vonzása nem vetekedhet természeti adottságokkal, így mesterségesen terem magának érdeklődést, azaz a külön szolgálattal, hogy a közművelődéssel lép házasságra.

Szerénytelenség volna azt állítani, hogy az üdülés, a pihenés, az utazás nyári hónapjaiban egyedül Szeged tart „közművelődési ügyeletet” — de hogy a szegedi nyári program közművelődési szerepe jelentős, azt statisztikáink egyöntetűen bizonyítják. Hetven-nyolcvanezer ember részeseül itt nyaranta színházi élményben; százazrek fordulnak meg kiállításaink; zsúfoltak a koncertek és a tudományos programok. S mindebben számon tartjuk, hogy munkasközösségek százai vonatznak Szegedre, termelőszövetkezeti tagok különautóbuszai sorjáznak a városba egy-két napos kirándulásra — s nemcsak a halászlét keresik, hanem ismerkednek a várossal, építészeti értékeivel, kulturális hagyományával, és rendszerint a Dóm téren koronázzák a napot, egy-egy szabadtéri előadással. Ezek a brigádkirándulások jól illeszkednek a közművelődési elvek rendszerébe — s Szegednek ez volt egyik eredeti szándéka a szabadtéri játékok felújításával, a Szegedi Ünnepi Hetek megrendezésével. Népszínház — így jelöltük ki 1959-ben a felújított szabadtéri játékok küldetését; közművelődés — ezt gondoltuk hozzá az ünnepi hetek egészével.

Sok vita és sok bíráló szó elhangzott a közel két évtized alatt

Szeged nyári programjairól, ám egy hang sem, amely ezt az alapértéket kérdőjelezte volna meg. S erre a szolgálata joggal vállalkozott az a város, amelyről Erdei Ferenc írta: „A Szabadtéri Játékok, az egyetemi város, a Tiszaparti kultúrpalota-múzeum még jobban hozzájárult Szeged nevéhez, mint gazdasági jellemzői. Röviden szólva: Szeged elsősorban és főként a kultúra városaként vívott ki nevet, s ez a minősége már nagyon régi hagyományokra nyúlik vissza... Ebben kitartóan szervezte erőt Szeged és koncentrálni tudta az energiáit... A Szegedi Szabadtéri Játékok, illetőleg tágabban a Szegedi Nyári Fesztivál szervezésében számos művészet egyesül, s mindegyik regionális szintre emelkedik: a színház, a képzőművészet és a muzsika. Mindebben Szeged naggyá lett: országosan elismert és a világpiacra jegyzett.”

Gazdasági és várospolitikai háttér nélkül természetesen csak múló, hervadó kis virág lenne a szegedi nyár. Mi úgy tartjuk, tapasztalatból, hogy e nagy programunk egy ösvényen és kézenfogva halad Szeged általános fejlődésével és gazdagodásával. Nem kirakat, amelyet alkalomra fölcicomázunk, hanem a várospolitikai állandó lendítő eleme, a városrészteret egyik megnyilvánulása. Hiszen amit a lakosság ennek a rendezvénysorozatnak a sikeréhez ad, társadalmi buzgalomból, vendégeihez illő figyelmeségből, az egész évre vagy egész életre kincsről marad. Szépen felöltöztettük a Belváros és a sugárutak palotáit, gyönyörű virágos parktűkröket raktunk, rendbe hoztuk útjainkat, kicsinosítottuk vendéglőinket, új rakpartot építettünk a Tiszánál... A szegedi állampolgár az év minden napján élvezze ennek gyönyörűségét és szeretettel kalauzolja benne vendégeit. S még így sem teljes a felsorolás, mert a város nemcsak illő környezetet és hangulatot ad százazrek művelődési és szórakozási élményeihez, hanem egész művészeti életének színé-javát is: zenészeket és színészeket, festőket és tudósokat, kórusokat és tánckarokat, előadókat és rendezőket. Hogy „importál” is hozzá — az természetes, hiszen egy ország, s mindinkább Európa a vendége.

Tudjuk, természetesen igen jól tudjuk, hogy nem Szeged az egyetlen magyar város, amely okkal s joggal számít a hazai és a külföldi vendégek nyári érdeklődésére. Meg is szokták tőlünk kérdezni, mit tartunk a konkurenciáról. Gyula és Szentendre, Eger és Pécs, Nagyvázsony és Debrecen, Sopron és Fehérvár — mind-mind szervezi hagyományos programjait, hogy Budapestet most ne is említsük. Ók ugyan-

(Folytatás a 6. oldalon.)

A meghívás

A nyolcadikosok ballagásán az igazgató is búcsúzott. Az a hír, hogy a városba költözik, nem volt titok, már a téli szünet táján elterjedt a faluban. Talán éppen ezért a szokásosnál is többen jöttek el a ballagásra, s a kelletténél is többet súgtak-búgtak az emberek.

— Figyeld a Ferit? Mindjárt elbógi magát — szólt oda Marika, az idős kémia tanárnő Ilusnak, a német szakosnak. — Már tizenöt éve minden ballagáskor ugyanezt a beszédet mondja, mégse tudja megállni sírás nélkül. A tanstületre nézve is szegény... Pál Ferenc, az igazgató, alacsony, testes, piros arcú ember volt, olyan hirtelen haragú és ugyanolyan hirtelen el is érzékenyülő típus. Enyhén vörös arcszíne állítólag attól lett, hogy gyakran nézett a

pohár fenekére, persze ezt csak a rossz nyelvek híresztelték.

A ballagás végül is minden nagyobb szenzáció nélkül telt el. A tantestület néhány nappal később megegyezésre jött, hogy ünnepélyes külsőségek közepette és zárt körben búcsúztassák el igazgatójukat. Pál Ferenc olyan boldog volt, hogy a gúnyos megjegyzések és a jelentőségteljes pillantások fel sem tűntek neki. Éjfél felé, amikor már jócskán felöntött a garatra, még egy beszédbe is belekezdett: — Kedves kollégák, drága barátaim! Ezen az estén fájó szívvel, de nevetve búcsúnk egymástól — mondta, s már el is csuklott a hangja.

Majd megegyezésre elkezdte, s mikor másodsorra se tudta végigmondani, felhagyott a

kísérletezéssel. Hazafelé menet utódja ígéretet tett arra, hogy minden évben meghívják az évzáró ünnepségre.

Eltelt egy év. Pál Ferencet hamar elfelejtette az iskola. Ha néha-néha szóba került a neve, csak gúnyolódtak rajta. Ha nem találtak egy iratot?

— Biztos a Pál Feri vesztette el.

Vagy: — A Pál Feri elvitte magával.

Úgy május végén az egyik tantestületi értekezleten felvetődött a volt igazgatónak tett ígéret, hogy meghívják az évzáróra. De kinél aludjon? Először természetesen látszott az a javaslat, hogy szállásolja el az új igazgató.

— Nem várhattok el tőlem ilyesmit, a lányom június közepén érettségizik, értsétek meg, nyugalmat akarok addig a házban — hangzott a válasz. Ezután mindenki Szabó Kornélra, a volt ivócimborára nézett.

— Mit néztek így rám? — csattant fel a történelemtanár hangja. — Tizenöt éven át én itattam, csak azért, mert a szolgálati lakásom az iskola mellett van. Most vendéjelje meg más! Töltse bele a söröket és a pálinkákat más! Nekem elegendő volt!

Felállt az úttörővezető.

— Én se leszek bolond! Az ősszel, amikor Feri utójára itt járt, nálunk aludt. Olyat ti még nem láttok! Egymaga egy egész létszámot meg-evevett vacsorára, közben úgy csámcsogott, hogy a gyerekek kiszaladtak a fürdőszobába röhögni. Vacsora után meg térdigérő hálóingben betelepített a hálószobánkba, és hajnalig vicceket mesélt. Még egy ilyen éjszakát nem bírnék ki! Se én, se a feleségem!

Így aztán nem akadt vállalkozó. Pál Ferenc pedig várhatta a meghívást...

FEKETE KLÁRA